

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

Academic Leadership of School Administrators Under SongKhla Primary
Educational Service Area Office 1

กัญญาณาด จิสวัสดิ์

Kanyanat Jisawat

ศัจฉนันท์ แก้ววงศ์ศรี

Sajanun Kheowwongsri

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ประเทศไทย

Hatyai University, Thailand

E-mail: Kanyanat.jis034@hu.ac.th

Received: 20 November 2025; Revised: 19 December 2025; Accepted: 20 December 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำแนกตามระดับ การศึกษาประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน และ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านนิเทศการศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนพบว่าครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ประสบการณ์ ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควร

ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้สอนจริงเป็นประจำทุกปี 2) เน้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ active learning ด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 3) มุ่งการจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน โดยขอความร่วมมือจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ความชำนาญ และปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

Abstract

This research article aimed to 1) study the level of academic leadership of school administrators under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 1, 2) compare academic leadership of school administrators under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 1 classified by educational level, work experience and school size and 3) collect teachers' suggestions on academic leadership of school administrators under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 1 using a questionnaire with a reliability of 0.94. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test and F-test, and pairwise comparison using Scheffe' Method

The research results found that 1) Academic leadership of school administrators was found to be at the highest level overall and in each aspect The aspect with the highest average value was educational supervision. 2) Comparing academic leadership of school administrators classified by education level, work experience, and school size, it was found that teachers with different education levels were significantly different overall and in each aspect at the 0.01 level, and work experience and school size were significantly different at the .05 level. 3) Teachers' suggestions on academic leadership of school administrators found that 1) school administrators should improve and develop the curriculum at the learning group level before using it for actual teaching every year. 2) Emphasize that teachers organize active learning activities with appropriate activities according to the differences between students. 3) Focus on organizing education to meet the needs of the community by requesting cooperation from knowledgeable people, experienced people,

experts, and local sages to transfer knowledge or local wisdom to students for greater efficiency and effectiveness.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Songkhla Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 มุ่งพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการทรัพยากร ปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษา รวมถึงการรับผิดชอบต่อภาระงานด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรตามที่กฎหมายกำหนด ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม เพื่อจูงใจบุคลากรและขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้นำที่สามารถปรับเปลี่ยนองค์กร แก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชน อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำทางวิชาการยังประสบปัญหา เช่น ขาดความคิดสร้างสรรค์ การวางแผนไม่เป็นระบบ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการประสานงานที่ไม่ทั่วถึง จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการยกระดับการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องสามารถกำกับ ติดตาม สนับสนุน และสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยภารกิจสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การบริหารจัดการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) หน่วยงานต้นสังกัดของ สถานศึกษาได้ระบุขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการ นำไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อและการนำไปใช้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนด้านการนิเทศการศึกษา แต่จากการศึกษาผลการวิจัย พบว่า การบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแต่ละแห่งยังประสบปัญหาหลายอย่าง ตามสภาพ บริบท หลากหลายสาเหตุและปัจจัยหลายประการ ทำให้คุณภาพของผู้เรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร ส่วน หนึ่งซึ่งสืบเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดการบริหารงาน วิชาการน้อย เช่น ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริม สนับสนุน และติดตามกระบวนการขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรและการนำไปใช้ยังไม่เป็นระบบ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การติดตาม และช่วยเหลือ

ครูผู้สอนในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตรยังน้อย เนื่องจากภาระงานต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติสนอง ตามนโยบายของกระทรวงและเขตพื้นที่การศึกษามีมาก ทำให้มีเวลาไม่เพียงพอ ส่วนครูผู้สอนยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอนแบบเดิม ๆ ไม่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้านการพัฒนาสื่อและการนำไปใช้ขาดแคลนสื่อและงบประมาณที่สนับสนุนในการจัดกิจกรรมเรียน การสอน ขาดแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอและไม่มีความหลากหลาย ด้านการวัดผลและประเมินผล ยังเข้าใจระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษาไม่ชัดเจน ครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีวัดผลตามสภาพจริง และไม่กลาออกแบบวัดผลตลอดจนครูขาดคู่มือการวัดผลประเมินผล การวัดผลตามแนวทางใหม่ใช้ เวลามากไม่เหมาะสมกับห้องเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา ไม่สามารถดำเนินการนิเทศได้ตาม แผนที่กำหนด ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถนิเทศได้ทั่วถึง ขาดการแลกเปลี่ยนการ นิเทศในสถานศึกษาและกลุ่มเครือข่าย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการ จัดการศึกษาซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนตกต่ำลงด้วย และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง เร่งดำเนินการแก้ไข เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ เกิดประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานสูงสุด เพื่อให้บรรลุตรงตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน มีคุณภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ภาระงานข้างต้น ล้วนแล้วเป็นการปฏิบัติงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูผู้สอนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาทั้งสิ้น ส่วนงานอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ถือว่าเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการจึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ เข้าใจ ขอบเขต การดำเนินงานและมีทักษะ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ต้องมีการสร้าง แรงจูงใจ รู้จักวางแผน มีทักษะในการสื่อสาร การประสานงานความร่วมมือกันของครู บุคลากร ทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ เสมอ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน (สรวิชัย วัฒนสุข, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ได้รายงานข้อมูลผลการทดสอบ วัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในแผนปฏิรูปการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2565 คะแนนเฉลี่ยรวมลดลงกว่า ปีการศึกษา 2564 ทั้ง 2 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 3.83 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงกว่า ปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 4.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2564)

จึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เพื่อใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทางการ

ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 137 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,045 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 275 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม Krejcie & Morgan และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน ก่อนสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลากตามสัดส่วนประชากรครู

2. เครื่องมือการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างจากการศึกษาเอกสาร แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ (มาตราส่วน 5 ระดับตามลิเคอร์ท) และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อเก็บข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบด้วย การศึกษาทฤษฎี การร่างแบบสอบถาม การตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อหาค่า IOC การทดลองใช้กับกลุ่ม 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's Alpha ซึ่งต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ก่อนปรับปรุงให้สมบูรณ์ และนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยขอหนังสืออนุญาตจากหน่วยงาน ส่งแบบสอบถามให้ครูในโรงเรียน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ Independent t-test และ ANOVA เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน รวมถึงการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ประกอบด้วย IOC, Cronbach's Alpha, ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test (ANOVA)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.61	0.309	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.66	0.277	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาสื่อและการนำไปใช้	4.63	0.318	มากที่สุด
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.69	0.305	มากที่สุด
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.70	0.288	มากที่สุด
รวม	4.66	0.299	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.66$)

และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสามลำดับแรก ได้แก่ด้านการนิเทศการศึกษา ($X = 4.70$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($X = 4.6$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($X = 4.66$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการ บริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและ รายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่าง กัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า

รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ควรมุ่งการจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของ ชุมชน โดยขอความร่วมมือจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ความชำนาญ และปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีความรู้ความเข้าใจรับทราบนโยบายและเข้าไปมีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกำหนดทิศทางการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีมาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยและลดความ เหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตนเอง มีความรู้และ ทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสมเป็น พื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นและการดำรงชีวิตในอนาคตได้ โดยมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดี ขึ้นตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลวิจัยของกรรณิกา อรรถชัยยะ (2565) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการ ของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาทุกสถานศึกษาได้จัดให้การนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการนิเทศ ดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพราะการนิเทศการเรียนการสอนจะส่งเสริมให้ครูแต่ละคนพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้เกิดประสิทธิภาพ ช่วยบุคลากรภายในสถานศึกษาได้เห็นรูปแบบการสอนของเพื่อนร่วมงาน ได้มีการพบปะปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกันซึ่งเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะให้ทำงานร่วมกัน นอกจากนี้สามารถนำผลที่ได้จากการนิเทศไป เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นเช่นเดียวกับผลวิจัยของหัสภูมิ รัตติ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสงขลาสตูล ผลวิจัยพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็น เพราะโรงเรียนได้มีการกำหนดปฏิทินการนิเทศการศึกษา จัดการประชุมวางแผนหาหรือเพื่อหาปัญหาที่ ต้องการนิเทศ การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อนิเทศการศึกษาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วยเหลือเพื่อน ครูเพื่อพัฒนาตนเองในการเรียนการสอน การสนับสนุนอำนวยความสะดวกวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม ตลอดจนการประเมินการนิเทศการศึกษาไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดอย่างเป็นระบบ

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและ รายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนารัตน์ ยศพันธ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และ (2) เปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมี

ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีบทบาทการบริหารงานวิชาการสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีทักษะ และความรู้ความสามารถ ในการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านมากกว่า สามารถเชื่อมโยงหลักการบริหารงาน และมีการ ตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่ดีกว่า

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ควรมุ่งการจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน โดยขอความร่วมมือจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ความชำนาญ และปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุตาศรี สิงห์ทอง (2556) เรื่อง การบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนเอกชน เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เอกชน เขตดินแดง กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีความรู้ความเข้าใจรับทราบนโยบายและเข้าไปมีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกำหนดทิศทางการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีมาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยและลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตนเอง มีความรู้และ ทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสมเป็น พื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นและการดำรงชีวิตในอนาคตได้ โดยมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการ บริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและ รายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่าง

กัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ควรมุ่งการจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน โดยขอความร่วมมือจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ความชำนาญ และปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้พบค่าคะแนนต่ำที่สุด ผู้บริหารควรร่วมมือกับครูและชุมชนจัดตั้งเครือข่ายหรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนสื่อ เช่น ตลาดนัดสื่อ ชิงงาน เอกสาร ตำรา หรือสื่อออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สื่อในการเรียนการสอน

2) ด้านหลักสูตรพบค่าคะแนนต่ำ ผู้บริหารควรพัฒนาหลักสูตรรายกลุ่มสาระและรายชั้นเรียนเป็นประจำทุกปี ตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน สื่อ และการประเมิน เพื่อปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้สมบูรณ์ก่อนใช้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรขยายการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงนโยบายและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส

2) ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการตามกรอบ 5 ด้านของภาวะผู้นำการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 เพื่อนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพสถานศึกษาในอนาคต

3) ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือระดับการศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น

4) ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนมุมมองและประสบการณ์จริงของผู้บริหารและครู

5) ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการ เช่น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์กร หรือแรงจูงใจในการทำงานของครู

6) ควรศึกษาผลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยตรง เพื่อยืนยันความเชื่อมโยงระหว่างการบริหารทางวิชาการและคุณภาพการศึกษา

7) ควรมีการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กรรณิกา อรรถชัยยะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นพพล ศุภวิทยาเจริญกุลม. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- พนารัตน์ ยศพันธ์. (2561). บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุดาศรี สิงห์ทอง. (2556). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุวิมล ติรกันนั. (2555). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สรารุณ คณะขาม. (2560). การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- หัสภูมิ รักดี. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.